

Nr 169.

Av herr **Lindhagen**, om utrikesnämndens förändring till ett utskott för beredande av utrikespolitiska frågor.

Det år 1919 uppgjorda förslaget till grundlagsändringar, åsyftande ett närmare samarbete mellan regering och riksdag i utrikespolitiska angelägenheter, har på grund av sin allmänna tendens också lämnat ur räkningen, att riksdagen själv kan och har rätt att upptaga utrikespolitiska angelägenheter. Förslaget förutsätter uppenbarligen, att sådana frågor rätteligen böra hänskjutas till riksdagen av regeringen. Särskilt gäller detta traktatsfrågor av större vikt. Kommitterade göra med anledning härav följande uttalande och förslag, vilket senare nu blivit lag:

»Stadgandet om framläggande för riksdagen av viktigare överenskommelser, som ej med hänsyn till sin sakliga innebörd skulle falla under riksdagens medbestämmanderätt, synes göra det nödvändigt att medelst en bestämmelse i riksdagsordningen avgöra, till vilket av de ständiga utskotten en proposition rörande dylik överenskommelse skall hänvisas. Kommittén har ansett det av utskotten, som härvid — när ej särskilt utskott tillsättes — bör ifrågakomma, vara konstitutionsutskottet. Det synes ligga närmast till hands att låta detta utskott, som har att taga befattning med frågor av politisk och statsrättslig innebörd, handlägga även de spörsmål av utrikespolitisk eller folkrättslig karaktär, som i allmänhet utgöra föremål för här åsyftade internationella överenskommelser. Kommittén har alltså föreslagit, att i 2 mom. av § 38 riksdagsordningen skulle införas bestämmelse om konstitutionsutskottets åliggande, att avgiva utlåtanden och förslag i anledning av dit hänvisade frågor om överenskommelser med främmande makter i ämnen, som ej tillhöra annat utskotts behandling.»

Man förutsätter således, att riksdagen själv icke blandar sig i utrikespolitiken. Väckas förslag inom riksdagen behandlas de som bagatellärenden och skickas till ett tillfälligt utskott för att där bli avdagatagna, såvida det ej tillika är fråga om lagstiftning eller anslag och sålunda måste till ständigt utskott. Det är ovisst, i vad mån på grund av förenämnda nya stadgande även enskilda motioner, såsom exempelvis den i år väckta frågan om antagandet av ett världsspråk, efter internationell överenskommelse, må kunna hänvisas till konstitutionsutskottet.

Då utrikespolitiska frågor, som väckas i riksdagen, böra vederfaras samma riksdagsbehandling som dylika frågor, vilka hänskjutas dit från regeringen, bör grundlagen ändras i sådant syfte. Lämpligast synes detta kunna ske genom att fråga om utrikespolitisk angelägenhet, som väcks i riksdagen, hänskjutes till utrikesnämnden, som i sådana fall skall konstituera sig till utskott i vanlig ordning. Den får därigenom även äntligen karaktär av en verklig riksdagens delegation. Eller ock bör konstitutionsutskottet tillerkännas en vidgad befogenhet att pröva alla till riksdagen hänskjutna utrikespolitiska frågor.

På grund av vad sålunda anförts och under återopande av motiven till motionen nr 165 hemställes:

att riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i grundlagarna, att antingen utrikesnämnden omvandlas till utskott för beredande av samtliga till riksdagens avgörande genom motion eller proposition hänskjutna utrikespolitiska frågor eller ock konstitutionsutskottet erhåller en dylik vidgad befogenhet eller, om detta icke kan bifallas, att riksdagen ville hos regeringen begära förslag om utrikespolitiska frågor beredning inom riksdagen av ett ständigt utskott.

Stockholm den 20 februari 1921.

Carl Lindhagen.